

*tallennettu
Henkelehtiin 8.6.1999
Jaana Pietik*

**RAPORTTI HISTORIALLISEN AJAN ASUINPAIKAN
KOEKAIVAUKSISTA
MAANINGAN TAVINSALMELLA JA TAVINNIEMELLÄ 1996**

**Jukka Palm
Jussi Selonen**

Kaivausaika: 3.6.-12.6. 1996

Kunta: Maaninka
Kylä:Tavinsalmi ja Tavinniemi
Tila/tontti:rek.no. 27:8
Maanomistaja: Vilho Häkli

Karttalehti: 3331 06 Maaninka Painovuosi 1995
x = 7003.50, y = 515.00, z = 90.00-92.5 m mpy

Kenttätöyönjohtajat: fil.yo Jukka Palm ja fil.yo Jussi Selonen

1996 löydöt: TYA643:1-

Otetut näytteet:

- yksi hiilinäyte koekaivausalueen palokerroksesta.

SISÄLLYSLUETTELO

1. TUTKIMUKSEN TAUSTA	SIVU 3
2. HUSSOLANSAAREN TOPOGRAFIA	SIVU 3
3. KAIVAUSTEKNIikka JA DOKUMENTOINTI	SIVU 4
3.1. Koekuopat	SIVU 4
3.2. Pintapoiminta	SIVU 5
4. HUSSOLANSAAREN TUTKIMUKSET	SIVU 5
4.1. Koekaivausalue	SIVU 5
4.2. Löydöt	SIVU 5
4.3. Koekuopat	SIVU 6
4.4. Peltopoiminta	SIVU 9
4.5. Rakenteet	SIVU 10
5. LINNAsAARI	SIVU 10
6. TAVINNIEMI	SIVU 10
7. YHTEENVETO JA JATKOTUTKIMUS	SIVU 11
LIITTEET	
1. Yleiskartta 1:1250	
2. Koekaivausalueen kartta 1:20	
3. Luettelo mustavalkonegatiiveista	
4. Luettelo diapositiiveista	
5. Ote peruskartasta (3331 06 Maaninka)	

TAVINSALMEN KUNINKAANKARTANON ETSINTÄ MAANINGASSA 1996

1. TUTKIMUKSEN TAUSTA

Kesäkuussa etsittiin Tavinsalmen kuninkaankartanoa kahden viikon ajan. Tutkimukset keskittyivät Hussolansaareen. Sinne kaivettiin 2 x 2 m kokoinen koekaivausalue ja 18 koekuoppaa, joista 5 ns. intuitiokuoppia. Hussolansaareessa myös pintapoimittiin peltojen reunoja ja alueita, joilla ei vielä kasvanut oras. Linnasaaresta inventoitiin kellari ja röykkiö, joiden yhteyteen kaivettiin intuitiokuopat. Tavinniemellä tarkastettiin Savolan tilan pihamaa. Savolaan kaivettiin yksi intuitiokuoppa. Lisäksi inventoitiin Ruokovirran vanhan kanavan länsirannalta kivi, johon on kaiverrettu vuosiluku 1875 ja nimikirjaimia.

Kenttätöön, samoin kuin tutkimuksen valmistelun ja jälkityöt suorittivat osana praktikum-harjoitteluaan fil. yo. Jukka Palm ja fil. yo. Jussi Selonen. Kyseessä on Maaningan kunnan, Museoviraston ja Turun yliopiston yhteistyöprojekti. Työn edistymistä valvoivat Turun yliopiston arkeologian professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja museoviraston rakennushistorian osaston tutkija Markus Hiekkänen. Yhteistyössä oli mukana lisäksi Kuopion kulttuurihistoriallisen museon amanuenssi Jouko Aroalho.

Aloitteen tutkimusten käynnistämiseksi teki Maaningan kunta. Kuluvana vuonna 1997 Maaningan kunta täyttää 125 vuotta ja Tavinsalmen hallintopitäjä 450 vuotta. Osana juhluvuoden ohjelmaa on tarkoitus selvittää kunnan historian alkuvaiheita arkeologisin kaivauksin.

Tavinsalmen hallintopitäjän keskus oli Tavinsalmen kuninkaankartano, jonka tarkka sijainti ei ole enää tiedossa. Määräyksen hallintopitäjän perustamisesta antoi Kustaa Vaasa osana ajamaansa kartano-ohjelmaa.

2. HUSSOLANSAAREN TOPOGRAFIA

Hussolansaari sijaitsee Tavinniemen luoteispuolella. Se erottaa pohjoisessa sijaitsevan Maaninkajärven eteläisestä Pieni eli Ylä-Ruokovedestä. Kaakkois-luodesuuntaisen saaren pituus on n. 1 km ja leveys n. 0,5 km. Saari on suurimmaksi osaksi peltoa ja laidunmaata. Pohjoisrannalla on kapea vyöhyke, jolla kasvaa puita. Havaitut rakennusten pohjat sijaitsivat laakean saaren korkeimmalla alueella.

Saarta halkovan tien ja sinne johtavan sillan rakennustöiden yhteydessä on 1970-luvulla suoritettu huomattavia maansiirtotöitä.

3. KAIVAUSTEKNIikka JA DOKUMENTOINTI

Paikalle laadittiin koordinaatisto, jonka alkupiste on $x=1000$ ja $y=500$. Peruslinjan suunnaksi valittiin läntisimmän kivijalan eteläseinä, joka lukittiin 0:ksi. Peruslinja sijaitsee 10 m läntisimmän kivijalan eteläpuolella. Teodoliitin paikka oli alkupisteen länsipuolella. Jalkojen tukikepit jätettiin merkiksi seuraavaa vuotta varten, samoin alkupisteen paalu. Alkupisteessä leikkaa toisensa kolme linjaa. Kaakossa, Hussolansaaren itärannalla, sijaitsevan punaisen rakennuksen ($x = 7003.26$, $y = 515.44$, $z = 87.5$) savupiippu on suunnassa 398 goonia. Etelässä Virtalan tilan valkoisen päärakennuksen ($x = 7003.06$, $y = 514.86$, $z = 90$) savupiippu on suunnassa 95 goonia. Lännessä vaaleanvihreän rakennuksen ($x = 7003.36$, $y = 514.60$, $z = 90$) savupiippu on suunnassa 156 goonia.

Korkeuspistettä ei siirretty kaivausalueen kiintopisteelle. Kiintopisteeksi valittiin 2 m alkupisteen eteläpuolella sijaitseva kivi ($z = 134$). Se merkittiin punaisella spray-maalilla.

Koekaivausruutu (2 x 2 m) kaivettiin läntisimpään kivijalkaan siten, että osa ruudusta oli rakennuksen sisäpuolella ja osa ulkopuolella. Kaivausalueen lounaisnurkan koordinaatti oli $x=1008$ ja $y=512$.

Pintavaaituksen jälkeen poistettiin pintaturve levyinä ja aloitettiin kaivu lastoin teknisissä kerroksissa. Ensimmäisen kerroksen jälkeen törmättiin palokerrokseen. Palokerroksesta ja sen alta löytyi modernia tasolasia. Palokerroksen jälkeen alue kaivettiin kerralla pohjaan asti. Varmistuskoekuopat kaivettiin sekä rakennuksen sisä- että ulkopuolelle. Kaikki maa-aines seulottiin ja palokerroksesta otettiin hiilinäyte.

Löydöt dokumentoitiin 0,5 x 0,5 m ruuduissa. Yksittäiset löydöt ja keskittymät vaaittiin. Kaivuun jälkeen alue entisöitiin.

3.1. Koekuopat

Koekuoppia kaivettiin 22 kappaletta. Niistä Hussolansaareen 19, Linnasaareen 2 ja Tavinniemelle Savolan tilalle 1. Kuopat olivat kooltaan 50 x 50 cm ja ne kaivettiin lapiolla puhtaaseen maakerrokseen asti (33-60 cm). Kaikki maa seulottiin. Tiilimurskaa ei otettu talteen, mutta sen esiintyminen, samoin kuin hiilen, todettiin. Osa kuopista sijoitettiin luotuun koordinaatistoon 5:n 10:n tai 20:n metrin välein. Koekaivausalueelta koordinaatistoa jatkettiin saaren pohjoispuolelle teodoliitin avulla.

Kaikista kuopista laadittiin sanallinen kuvaus ja osa dokumentoitiin myös valokuvaamalla. Mittausten jälkeen kuopat täytettiin.

3.2. Pintapoiminta

Hussolansaaren peltojen pintapoiminta ei ollut systemaattista. Oraan vuoksi pintapoimittiin vain peltojen reuna-alueita. Pieni pelto saaren pohjoispuolella, jota ei vielä oltu viljelty, poimittiin kokonaan.

4. HUSSOLANSAAREN TUTKIMUKSET

4.1. Koekaivausalue

Koekaivausalue sijaitsee Vilho Häklin tilalla (Rek. no. 27:8), n. 200 m päärakennuksesta itäkaakkoon, aivan saaren kaakkoiskärkeen kulkevan ajopolun pohjoispuolella. Paikalla havaittiin kolme selvää kivijalkaa, joista läntisin ja suurin valittiin koekaivauskohteeksi. Sen eteläseinä oli 9,1 m ja itäseinä 12,7 m pitkät. Osittain talonpohjan päälle on ajettu maata saaren halki kulkevan tien ja sinne johtavan sillan rakennustöiden yhteydessä. Tietävästi Lasse Laaksonen on tutkinut kivijalan itäpuolella n. 20:n metrin päässä sijaitsevan kellarin yhteydessä olevaa kivijalkaa vuonna 1969 tai 1970. Kaivauskertomusta ei museoviraston rakennushistoriallisen osaston arkistosta löytynyt.

4.2. Löydöt

Mielenkiintoisin löytö on halkaisijaltaan 28 mm oleva, hyvin säilynyt hopeinen kehäsolki (TYA643:1), jossa on vielä jäljellä siro neula. Kehäsoljet ilmestyvät arkeologiseen aineistoon jo 1200-luvulla ja ovat yleisiä keskiajan löydöissä. Kyseessä on miehen rintasolki, jolla kiinnitettiin paidan sepalus. Naisten vastaavat soljet olivat kookkaampia ja koristeltuja. Osana kansanomaista vaatetusta kehäsoljet säilyivät paikoin jopa 1800-luvulle asti.

Solki on ongelmallinen stratigrafisen sijaintinsa puolesta. Se löydettiin nimittäin ensimmäisenä kaivauspäivänä rakennuksen sisäpuolelta, melko läheltä maanpintaa em. palokerroksen yläpuolelta. On erittäin todennäköistä, että solki ei liity nyt tutkittuun rakennukseen vaan se on kulkeutunut paikalle maa-aineksen mukana. Jouko Aroalhon tietojen mukaan maa on kuitenkin peräisin Hussolansaaresta ja maansiirto on tapahtunut sillan- ja tienrakennuksen yhteydessä.

Muut kaivausalueen metallilöydöt koostuvat lähinnä pienistä, taatuista rautanauloista tai tunnistamattomista rautakatkelmista.

Keramiikka-aineiston kävi kanssamme läpi Aki Pihlman Turun maakuntamuseosta. Pääosa keramiikasta on bolus-koristeista punasavikeramiikkaa (koristelu lasitteen alla olevaa valkosavilietettä). Se on ollut käytössä melko samanlaisena 1200-luvulta aina 1800-luvulle asti. Niukoista ja katkelmallisista

löydöistä huolimatta viittavat astiamuodot ja -tyypit samoin kuin keramiikan kunto ja stratigrafinen sijainti siihen että tavattu punasavikeramiikka voidaan sijoittaa väljästi 1700-luvulle.

Kivijalan välistä löytynyt kivisavikeraaminen pohjapala on osa selttteripullon pohjaa. Selttteripullot olivat käytössä 1700- ja 1800-luvuilla. Niihin pullotettiin kivennäisvettä. Samanlaisia pulloja käytettiin myös riianpalsamiöljyn, eräänlaisen yrttiviinan, pullotukseen.

Lasimateriaali vaikuttaa modernilta. Rakennuksen ulkopuolella oli runsaasti hyväkuntoista tasolasia, jota tuskin voi pitää 1800-lukua vanhempana. Myös pullolasi vaikuttaa nuorelta. Merkillepantavaa on, että modernia tasolasia tuli vielä havaitun palokerroksen alta.

4.3. Koekuopat

Kuoppa 1, 1015/514

Kuoppa kaivettiin koekaivausalueen itäpuoleiselle nurmikolle. Kuopan syvyys 44 cm. Kuopassa jonkin verran tiilimurskaa ja heikko palokerros 17-19 cm syvyydessä. Palokerroksen jälkeen puhdas hiekka. Löytöinä kaksi tasolasin palaa.

Kuoppa 2, 1020/514

Kuoppa kaivettiin koekaivausalueen itäpuoleiselle nurmikolle. Kuopan syvyys oli 36 cm. Pohjois- ja itäprofiilissa erottui nokimaaraita. Itäprofiilissa 20-25 cm syvyydellä ja pohjoisprofiilissa 25-31 cm syvyydellä. Nokimaan yläpuolella oli palanutta tai rapautunutta kiveä. Puhdas hiekkamaa alkoi nokimaaraidan jälkeen. Maassa oli jonkin verran tiilimurskaa. Kuopasta löytyi 4 palaa tasolasia ja 7 palaa pullolasia.

Kuoppa 3, 1025/514

Kuoppa kaivettiin koekaivausalueen itäpuoleiselle nurmikolle. Kuopan syvyys oli 33 cm. 13-18 cm syvyydellä kuopan kiersi nokimaaraita, jonka jälkeen oli 3-4 cm likamaata. Likamaan jälkeen alkoi puhdas hiekka. Kuopassa oli vain muutama tiilimurskan palanen. Löytöinä yksi tasolasin pala, kaksi posliinin palaa ja yksi rautakatelma.

Kuoppa 4, 1030/514

Kuoppa kaivettiin koekaivausalueen itäpuoleiselle nurmikolle. Kuopan syvyys oli 43 cm, josta 0-15 cm humusta, 15-21 cm vaaleaa hiekkaa, 21-26 likamaata ja 26-29 nokimaata, jonka seassa hiilenmuruja. Nokimaan jälkeen tuli puhdas hiekka. Tiilimurskaa oli vain muutama pala. Löytöinä rautanaulanpää, rautakatelma, 4 palaa pullolasia, 5 palaa tasolasia, 2 palaa posliinia ja 3 palaa fajanssia.

Kuoppa 5, 1030/519

Kuoppa kaivettiin pohjoisimman kivijalan sisäpuolelle. Kuopan syvyys oli 38 cm, josta 0-18 cm humusta ja 18-38 hiekansekaista humusta. Suuret kivet estivät kaivamisen puhtaaseen hiekkaan asti. Kivet saattavat liittyä rakennuksen pohjan rakenteeseen. Muutaman tiilen- ja hiilenmurun lisäksi löydettiin kaksi hammasta, fajanssiastian korvan katkelma ja 4 palaa tasolasia.

Kuoppa 6, 1048/768

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 55 cm, josta alkoi harmaa, kovaksi pakkautunut ja hieno hiekka. Kyntökerros n. 30 cm ja sen alla peltomaata. Jonkin verran tiilimurskaa. Löytöinä 7 rautanaulaa, rautakatkelma, 8 pullolasin palaa, 1 tasolasin pala ja 1 moderni lasittamaton punasavikeramiikan katkelma.

Kuoppa 7, 1018/778

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 55 cm. Kyntökerros n. 25 cm, jonka jälkeen 25-35 cm peltomaata. Harmaa, kova hiekkakerros alkoi 35 cm jälkeen. Löytöinä rautakatkelma ja 1 tasolasin pala.

Kuoppa 8, 1028/778

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 55 cm. Kyntökerros n. 25 cm, jonka jälkeen 25-35 cm peltomaata, 35-42 cm hiekansekainen kerros ja sen jälkeen pehmeä harmaa hiekka. Jonkin verran tiilimurskaa. Löytöinä 2 rautanaulaa, 4 rautakatkelmaa, 2 pullolasin palaa, 1 tasolasin pala ja 1 fajanssin pala.

Kuoppa 9, 1038/778

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 45 cm. Kyntökerros n. 20 cm, jonka jälkeen 20-40 cm peltomaata. Peltomaan jälkeen harmaa hiekka. Jonkin verran tiilimurskaa. Löytöinä 1 rautanaula, 6 rautakatkelmaa, 4 pullolasin palaa ja 1 tasolasin pala.

Kuoppa 10, 1048/778

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 45 cm. Kyntökerros n. 20 cm, jonka jälkeen 20-34 cm peltomaata. Peltomaan jälkeen alkoi tiukka harmaa hiekka. Löytöinä 1 rautanaula, 7 rautakatkelmaa, 1 pullolasin pala, 3 tasolasin palaa, 2 fajanssin palaa, 1 lasitettu punasavikeramiikan katkelma ja murunen pajakuonaa.

Kuoppa 11, 1058/778

Kuoppa kaivettiin viljelemättömään peltoon. Kuopan syvyys oli 60 cm. Peltomaata 0-40cm, heikko ruostehiekkakerros peltomaan ja pehmeän harmaan hiekan rajalla. Runsaasti tiilimurskaa. Löytöinä 3 rautanaulaa, 17 rautakatkelmaa, 8 pullolasin palaa, 8 tasolasin palaa, 4 fajanssin palaa, 2 lasitettua punasavikeramiikan katkelmaa ja pajakuonan pala.

Kuoppa 12, 958/792

Kuoppa kaivettiin itään viettävän niityn länsipäähän marjapensaiden tuntumaan. Kuopan syvyys oli 40cm, josta humusta 0-18 cm, hiekkansekaista humusta 18-33 cm ja harmaa kova hiekka 33-40 cm. Ei tiilimurskaa. Yksi lasittamattoman punasaviastian katkelma.

Kuoppa 13, 978/792

Kuoppa kaivettiin itään viettävän niityn keskivaiheille. Kuopan syvyys oli 48 cm, josta 0-28 cm humusta ja 28-48 harmaata hiekkaa. Ei tiilimurskaa. Löytöinä moderni rautasarana, rautakatkelma 1 pala pullolasia.

Kuoppa 14, 998/792

Kuoppa kaivettiin itään viettävän niityn alaosaan. Kuopan syvyys oli 42 cm, josta 0-32 cm humusta, 32-40 cm hiekkansekaista humusta ja 40-42 cm harmaata hiekkaa. Löytöinä rautakatkelma, pullolasin pala ja tasolasin pala.

Intuitiokuoppa 1

Kuoppa kaivettiin peltosaarekkeen tien risteystä lähinnä olevaan kulmaan. Peltosaarekkeessa on betonisen vesisäiliön rauniot. Vilho Häklin mukaan paikalta on raivattu kivijalkaan kuuluneita kiviä. perimätieto kertoo paikalla olleen ison talon, joka on palanut. Kuopan syvyys oli 50 cm, josta 0-35 humusta, 35-45 hiekkansekaista humusta ja 45-50 cm puhdas hiekka. Runsaasti tiilimurskaa. Löytöinä ongenkoukku, 10 rautanaulaa, 7 rautakatkelmaa, 17 pullolasin palaa, 6 tasolasin palaa, 4 fajanssin palaa, kivisavikeramiikan pala, lasittamattoman punasavikeramiikan pala, 2 luunpalaa ja 2 pajakuonan palaa.

Intuitiokuoppa 2

Kuoppa kaivettiin peltosaarekkeen idän puoleiseen pohjoiskulmaan. Kuopan syvyys oli 50 cm, josta 0-23cm humusta, 23-32 cm hiekkansekaista humusta ja 32-50 cm harmaata hiekkaa. Löytöinä 3 rautanaulaa, 3 rautakatkelmaa, 5 pullolasin palaa, 2 tasolasin palaa ja fajanssin pala.

Intuitiokuoppa 3

Kuoppa kaivettiin peltosaarekkeen keskivaiheille, sen länsireunaan. Kuopan syvyys oli 50 cm, josta 0-27 cm humusta ja 27-50 cm hiekkansekaista humusta. Jonkin verran tiilimurskaa. Suuri kivi esti pohjaan kaivamisen. Löytöinä 4 rautanaulaa, 4 rautakatkelmaa, 4 pullolasin palaa ja 13 tasolasin palaa.

Intuitiokuoppa 4

Kuoppa kaivettiin kesantopellolle 40 m päähän Hussolansaaren halki kulkevan tien ja Häklin tilalle johtavan tien risteyksessä sijaitsevasta rakennuksesta, sen pohjoisseinän suuntaiselle linjalle. Kuopan syvyys oli 40 cm, josta 0-35 peltomaata. Peltomaan alla tiukka savimainen kerros. Ei löytöjä.

Intuitiokuoppa 5

Kuoppa kaivettiin kesantopellolle 20 m päähän Hussolansaaren halki kulkevan tien ja Häklin tilalle johtavan tien risteyksessä sijaitsevasta rakennuksesta, sen pohjoiseinän suuntaiselle linjalle. Kuopan syvyys oli 45 cm, josta 0-30 cm peltomaata. Peltomaan alla tiukka savimainen kerros. Muutamaa tiilenmurua lukuunottamatta ei löytöjä.

4.4. Peltopoiminta

Peltopoimintalöydöt olivat melko niukat. Hussolansaaren poikki kulkevan tien pohjoispuolisilla pelloilla oli tosin runsaasti pajakuonaa ja rautaesineiden katkelmia, jotka ovat peräisin pellon laidalla sijainneesta pajasta. Pajarakennus oli pystyssä vielä 1950-luvulla. Runsaasti oli myös selvästi modernia lasia ja fajanssia. Liitupiipunkatkelmia tavattiin vain yksi.

Pintapoimitut alueet on merkitty pisteytyksellä ja kirjaintunnuksella yleiskarttaan (liite 1).

Pelto A

Poimittu alue on pellon reunassa Rykiniemen metsikön länsipuolella. Alueella oli runsaasti rautanauvoja ja muita rautaesineiden katkelmia. Pajakuonaa oli pellolla suurinakin kimpaleina, mikä viittaa kuonan nuoreen ikään. Poimitulta kaistalta löytyi muutamia sisäpinnalta lasitettuja, bolus-koristeisia punasavivadin palasia, jotka Aki Pihlmanin mukaan ajoittuvat aikaisintaan 1650-luvulle. Pellolla havaittu lasi oli pääsääntöisesti modernia.

Pelto B

Poimittu alue on pelto A:n pohjoispuolella sijaitseva pieni viljelemätön peltotilkku. Se käytiin läpi kokonaisuudessaan. Myös tällä pellolla oli runsaasti nuorta rautaesineistöä ja pajakuonaa. Tavattu liitupiipun katkelma oli valitettavasti koristelematon. Katkelman ohuuden ja saven laadun perusteella sitä ei kuitenkaan voi pitää 1700-lukua vanhempana. Pellolla oli jonkin verran punasavikeramiikkaa. Sekä ulko- että sisäpinnalta lasitetun kulhon tai ruukun pohjapala ajoittuu väljästi 1700-luvulle. Vain sisäpinnalta lasitettua ja lasittamatontakin punasavikeramiikkaa tavattiin. Kivisavikeramiikka löytyi kaksi katkelmaa, joista ainakin toinen on selttteripullon palanen. Lisäksi pellolla oli modernia posliinia, fajanssia ja lasia.

Pelto C

Poimittu alue on n. 100m pelto B.stä sijaitsevan peltosaarekkeen ympäristö ja sen eteläpuoleisen pellon länsireuna. Rautakatkelmien lisäksi tavattiin mahdollinen kaakelinkatkelma, harmaalasitteista kivisavikeramiikkaa, punasavikeramiikkaa (1 sisäpinnalta lasitetun ruukun reunapala) , piinpala ja modernia fajanssia sekä lasia.

Pelto D

Poimittu alue on Vilho Häklin tilalle vievän tien länsireunassa. Ei löytöjä.

4.5. Rakenteet

Kaivamisen ja peltopoiminnan ohella yleiskartoitettiin havaittuja tai ilmoitettuja rakenteita. Vilho Häklin tilalla sijaitsee lähemmäksi kolme rakennuksen kivijalkaa ($x = 7003.50$, $y = 515.00$, $z = 90.0-92.5$). Näistä läntisin oli koekaivauksen kohteena ja pohjoisimpaan kaivettiin koekuoppa. Itäisin kivijalka on kellarinjäännösten ympärillä. 1970-luvulla L. Laaksonen tutki ilmeisesti juuri tätä kellaria. Nyttemmin kellari on romahtanut ja täytetty vedellä. (liite 5:1).

Koekaivauksen kohteena olleen rakennuksen yhteydessä, sen länsipuolella on toinen kellari. Sitä ei ollut mahdollista tutkia sillä se on täytetty maalla ja isoilla kivillä. (liite 5:1).

Kivijaloista etelään viettävällä laidunalueella on kaivo, niinikään maalla täytetty. Sen tarkka sijainti ei ole tiedossa. Hussolansaaren lounaisrannassa on 1700-luvulla käytössä olleen sillan jäännöksiä. (liite 5:2).

Tien pohjoispuolella olevassa peltosaarekkeessa on betonisen vesisäiliön rauniot. Vuosisadan vaihteessa paikalta on perimätiedon mukaan raivattu suuren tulipalossa tuhoutuneen rakennuksen kivijalka. Saarekkeen ympärille tehtiin kolme koekuoppaa. (liite 5:3).

5. LINNAsAARI

Linnasaari sijaitsee Hussolansaaresta n. 500 m Hussolansaaresta kaakkoon. Linnasaarella on neliskulmaisen kellarin jäännös ($x = 7002.80$, $y = 515.78$, $z = 90$; liite 5:4) Siihen kaivettiin yksi löydötön intuitiokuoppa. Linnasaaresta löytyi myös ennestään tuntematon ryökkiö ($x = 7002.80$, $y = 515.74$, $z = 90$; liite 5:5). Rökkiön länsipuolelle n. 4 m päähän kaivettiin niinikään täysin löydötön intuitiokuoppa (Rek. no. 24:0, Pekka Savolainen).

6. TAVINNIEMI

Tavinniemen Savolan pihamaata tarkastettaessa tilan nykyinen vuokralainen kertoi vanhan päärakennuksen nurkalle tunkiokuoppaa kaivaessaan törmänneensä puulattiaan. Lattia oli 1,5 metrin syvyydessä ja savikerroksen alla ($x = 7002.50$, $y = 516.74$, $z > 92.5$; liite 5:6). Savolan tila on Maaningan vanhimpia. Pihamaan rakennuksen jäänteitä kävi tutkimassa Iikka Kronquist jo 1930-luvulla. Nyt niistä ei ollut havaittavissa maanpäällisiä merkkejä.

Pihamaalle kaivettiin yksi intuitiokuoppa, joka sisälsi vain modernia materiaalia (Rek. no. 24:0, Savola, Pekka Savolainen).

Aarne Hoffrenin ilmoittamaa talonpohjaa, joka sijaitsee hänen pihallaan (Rek. no. 5:58, Rauhala, Paavo Hoffren; liite 5:7) emme valitettavasti ehtineet tarkistaa. Hoffren on löytänyt kivijalan läheisyydestä kuparisen kuningatar Kristinan lyöttämän 1/4 äyrin vuodelta 1641.

Ylä- ja Ala-Ruokoveden yhdistävän kanavan rannalla, Mikko Vartiaisen päärakennuksen pihamaalla (Rek. no. 5:64, Mikko Vartiainen) on lohcare, johon on kaiverrettu useita nimikirjaimia ja vuosiluku 1875 ($x = 7000.34$, $y = 516.93$, $z = 87.5$; liite 5:8).

7. YHTEENVETO JA JATKOTUTKIMUS

Vuoden 1996 tutkimuksissa ei voitu osoittaa Tavinsalmen kuninkaankartanon sijaintipaikkaa. Tutkittu talonpohja on löytöaineiston valossa korkeintaan 1700-luvulta, eikä sen alapuolella havaittu vanhempaa kerrostumaa. Koekuopistakaan ei saatu mitään selkeästi ajoittavaa, sen enempää kuin peltopoiminnasta. Ainoana johtolankana 1500-luvulle on koekaivausalueelta tavattu ehjä, hopeinen kehäsolki (TYA643:1). Valitettavasti se on kuitenkin peräisin maakerroksesta, joka on myöhemmin talonpohjan päälle siirretty. Maa-aines on kaikella todennäköisyydellä siirretty paikalle 1970-luvun sillan- ja tienrakennustöiden yhteydessä.

Jatkossa olisi hyvä laajentaa tutkimusaluetta lännessä Tavinsalmelle ja idässä Tavinniemielle. Tavinsalmella mielenkiintoisin on Hussolansaarta vastapäätä oleva ranta-alue. Tavinniemiellä taas Rauhalan ja Savolan tilat.

Hussolansaaren luoteisosa ja pohjoisranta kaipaavat vielä lisätutkimusta. Tarkoin olisi myös selvitettävä saaren maankäytön historia.

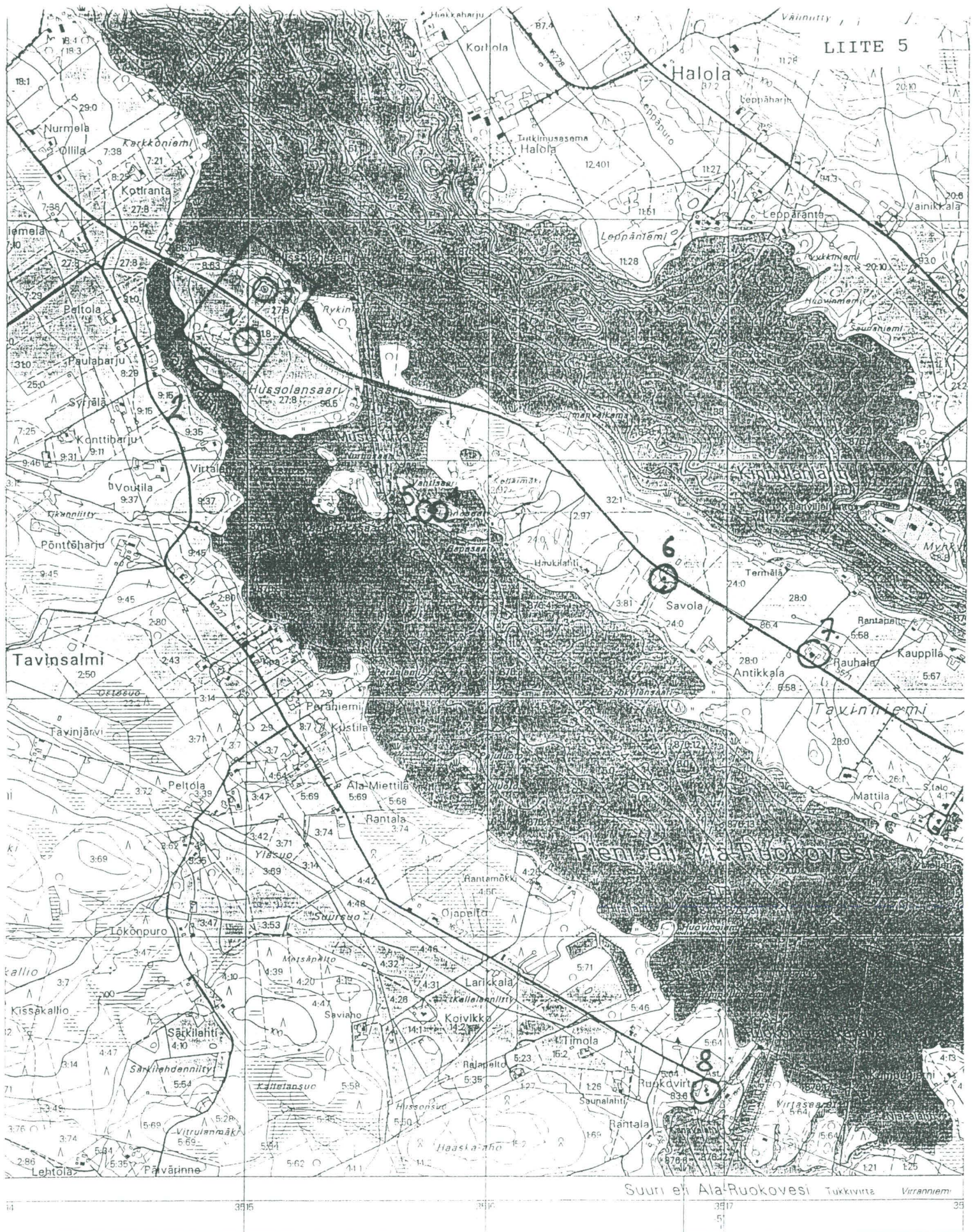
Turussa 27.3. 1997

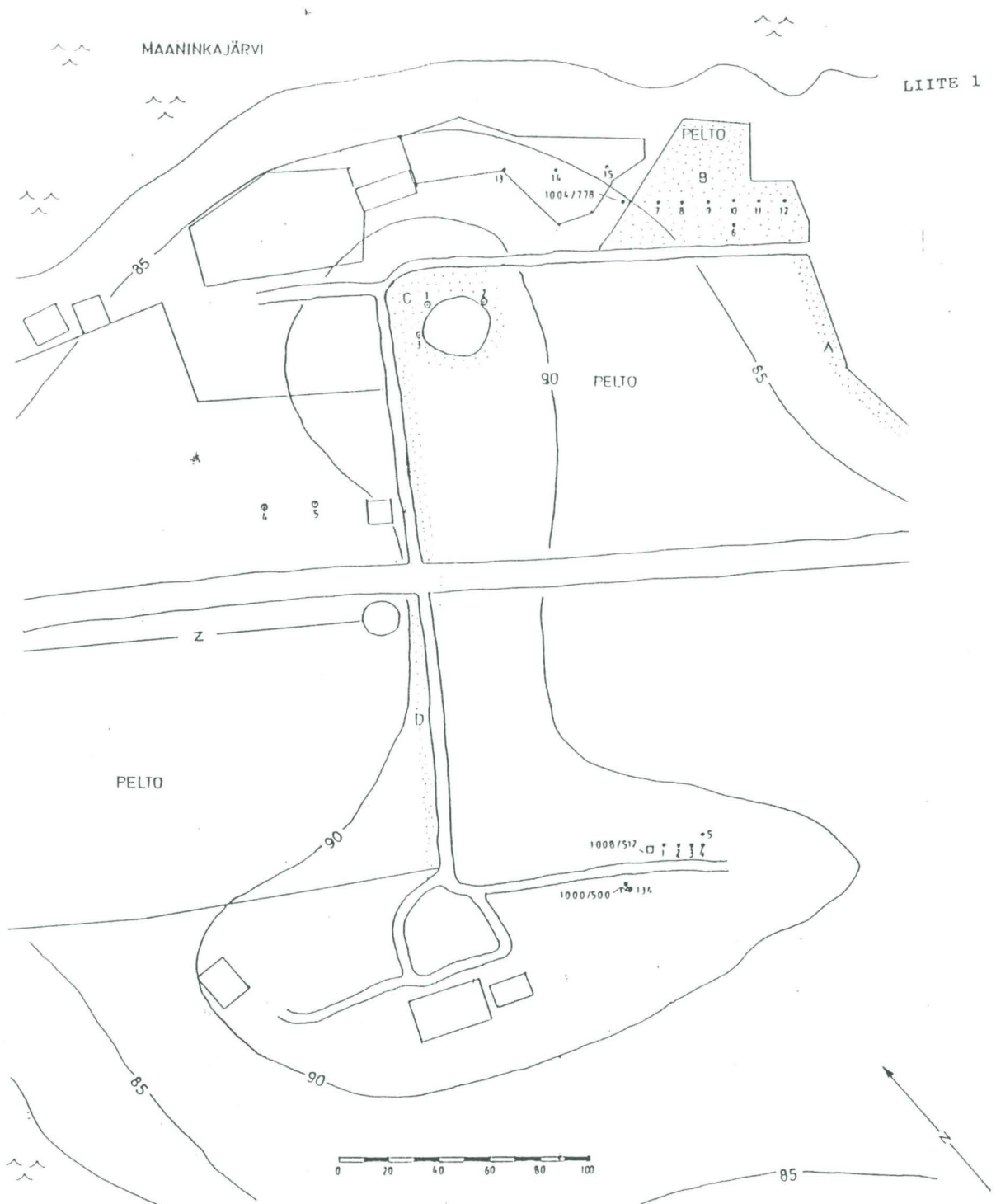

Jukka Palm

Jussi Selonen

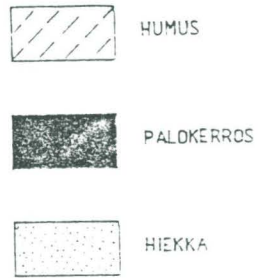
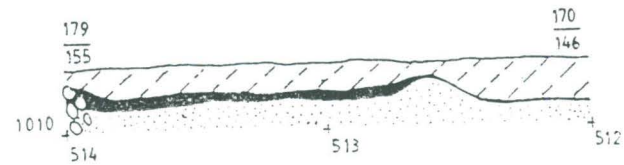
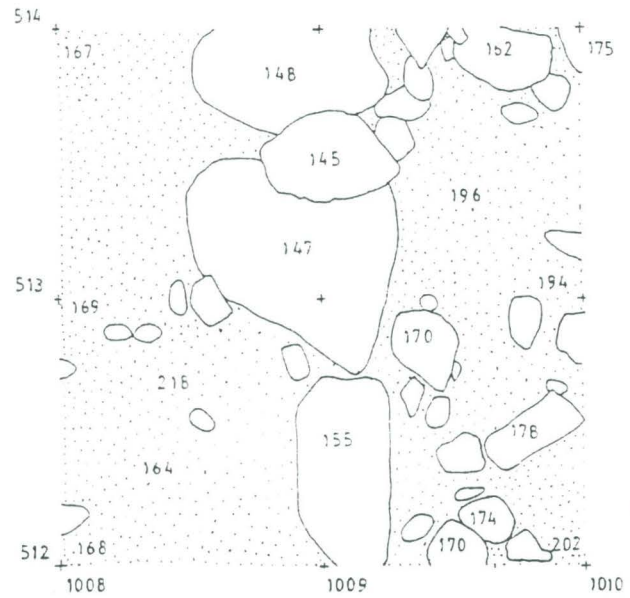

MAANINKAJÄRVI

LIITE 1

- A PELTOPOIMINTA-ALUE
- 1000/500 X/Y-KOORDINAATIT
- KOEKAIVAUSALUE
- KOEKUOPPA
- INTUITIOKUOPPA
- APUKIINTOPISTE
- KIINTEÄ PAALU MAASTOSSA
- JÄRVI
- TEODOLIITIN PAIKKA

MAANINKA TAVINSALMI RUSSOLANSAAMI 1996	
Kartta nro 1	Rek.nro 27:0
Ylöskartta	
Turun Yliopisto / Arkeologia	
	MK 1: 1250
Piirt. Jukka Palmi	
25.3.1997	

MAANINKA TAVINSALMI HUSSOLANSAARI 1996	
Kartta nro 2	Rek.nro 27:8
Koekaivausalue	
Turun yliopisto / Arkeologia	
90,0 - 92,5 m m.p.y.	MK 1: 20
Piirt. Jussi Selonen	
25.3.1997	

Luettelo mustavalkonegatiiveista

TYA:21867- 21899

no.	kuvan aihe	kuvaus- suunta	kuvaaja
21867	Kukkula, jolla kuninkaankartanon oletetaan olleen. Hussolansaari. x=7003.50, y=515.00, z=90-92.5	E	Jussi Selonon
21868	"	E	"
21869	Sortunut kellari ja itäisin kivijalka kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	E	"
21870	Sortunut kellari ja itäisimmän kivijalan kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	SE	"
21871	Sortunut kellari. Hussolansaari.	W	"
21872	Pohjoisimman kivijalan eteläseinä. Hussolansaari.	S	"
21873	Pohjoisimman kivijalan kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	E	"
21874	Läntisin kivijalka, etelä- ja itäseinät. Teikit nurkkien kohdalla. Hussolansaari.	S	"
21875	Läntisin kivijalka, kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	NE	"
21876	Yleiskuva tontista. Hussolansaari.	NW	"
21877	Paalutettu alue. Hussolansaari.	S	"
21878	Kiintopistekivi, teodoliitin paikka ja peruslinja. Hussolansaari.	S	"
21879	Peruslinja ja koekaivausalueen paalutus. Hussolansaari.	S	"
21880	Kiintopistekivi. Hussolansaari.	NW	"
21881	Ruutu 1008/512-1010/514. Hussolansaari.	E	"
21882	Ruutu 1008/512-1010/514 turpeenpoiston jälkeen. Hussolansaari.	E	"
21883	Ruutu 1008.00-50/512.50-513.00 1. krs. Kehäsolki (TYA 643:1). Hussolansaari.		"
21884	Koekaivausalue pohjaan kaivettuna. Mitta 60 cm. Hussolansaari.	E	"

21885	Koekaivausalueen itäprofiili. Mitta 40 cm. Hussolansaari.	W	"
21886	Koekaivausalueen varmistuskoe- kuopan pohjoisprofiili. Mitta 40 cm. Hussolansaari.	S	"
21887	Koekuoppa 3, 1025/514, itäprofiili. Mitta 40 cm. Hussolansaari.	W	"
21888	Kellarinjäännös. Linnasaari. x=7002.78, y=515.80, z=90	NW	"
21889	Intuitiokuoppa kellarinjäännöksen keskellä. Linnasaari.	NW	"
21890	Kellarinjäännös. Linnasaari. x=7002.78, y=515.80, z=90	W	"
21891	Röykkiö. Linnasaari. x=7002.74, y=515.80, z=90	E	"
21892	Röykkiö. Linnasaari.	SE	"
21893	Intuitiokuoppa röykkiön itäpuolella. Linnasaari.	W	"
21894	Kaiverrettu kivi. Taustalla Mikko Vartiaisen talo. Ruokovirran kanava. x=7000.34, y=516.93, z=87.5	SE	"
21895	Kaiverrettu kivi. Ruokovirran kanava.	S	"
21896	Kaiverrettu kivi liiduttuna. Ruoko- virran kanava.	S	"
21897	Metsän reunassa erottuva viljelemä- tön kaistale pintapoiminta-alue B ja koekuopitettu pelto. Oikealla näkyä Maaninkajärvi. Hussolansaari.	S	"
21898	Vasemmalla peltosaareke ja sitä ympäröivä pintapoiminta-alue C. Alue C jatkuu kuvassa vasemmalle pihatien laitaan. Hussolansaari.	SE	"
21899	Rakennus, josta vasemmalla kesanto- pelto, jolle kaivettiin intuitio- kuopat 4 ja 5.	SW	"

Luettelo diapositiiveista

TYA:278:1-36

no.	kuvan aihe	kuvaus- suunta	kuvaaja
1.	Kukkula, jolla kuninkaankartanon oletetaan olleen. Hussolansaari. x=7003.50, y=515.00, z=90-92,5	E	Jukka Palm
2.	"	E	"
3.	Sortunut kellari ja itäisin kivijalka Oikeanpuoleinen puu on raita. Hussolansaari.	E	"
4.	Sortunut kellari ja itäisimmän kivijalan kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	SE	"
5.	Sortunut kellari. Hussolansaari.	W	"
6.	Kellari siistittynä. Hussolansaari.	W	"
7.	Pohjoisimman kivijalan eteläseinä. Hussolansaari.	S	"
8.	Pohjoisimman kivijalan kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	E	"
9.	Läntisin kivijalka, etelä- ja itäseinät. Teikit nurkkien kohdalla. Hussolansaari.	S	"
10.	Läntisin kivijalka, kaakkoisnurkka. Hussolansaari.	NE	"
11.	Yleiskuva tontista. Hussolansaari.	NW	"
12.	Peruslinjan veto, kuvassa Jussi Selonen. Hussolansaari.	E	"
13.	Teodoliitin paikka, peruslinja ja paalutettu alue. Hussolansaari.	S	"
14.	Paalutettu alue. Hussolansaari.	S	"
15.	Ruutu 1008/512-1010/514. Hussolansaari.	E	"
16.	Ruutu 1008/512-1010/514 turpeenpoiston jälkeen. Hussolansaari.	E	"

17.	Ruutu 1008.00-50/512.50-513.00 1. krs.
Kehäsolki (TYA 643:1). Hussolansaari.		"
18.	"		"
19.	Koekaivausalue pohjaan kaivetuna. Mit-
ta 60 cm. Hussolansaari.	E	"
20.	Koekaivausalueen itäprofiili. Mitta 40
cm. Hussolansaari.	W	"
21.	Koekaivausalueen varmistuskoekuopan
pohjoisprofiili. Mitta 40cm. Hussolan-
saari.	S	"
22.	Koekuoppa 3, 1025/514, itäprofiili.
Mitta 40 cm. Hussolansaari.	W	"
23.	Kellarinjäännös. Linnasaari.
x=7002.80, y=515.78, z=90	NW	"
24.	"	W	"
25.	Röykkiö. Linnasaari.
x=7002.80, y=515.74, z=90	E	"
26.	Röykkiö. Linnasaari.	SE	"
27.	Intuitiokuoppa röykkiön itäpuolella.
Linnasaari.	W	"
28.	Kaiverrettu kivi. Taustalla Mikko Var-
tiaisen talo. Ruokovirran kanava.
x=7000.34, y=516.93, z=87.5	SE	"
29.	Kaiverrettu kivi. Ruokovirran kanava.	W	"
30.	Kaiverrettu kivi liiduttuna. Ruoko-
virran kanava.	S	"
31.	"	N	"
32.	Metsän reunassa poimittu alue A.
Hussolansaari.	NW	"
33.	Metsän reunassa poimittu alue A. Va-
semmalla näkyy Maaninkajärvi Hussolan-
saaren pohjoispuolella.	W	"
34.	Metsän reunassa erottuva viljelemätön
kaistale pintapoiminta-alue B ja koe-
kuopitettu pelto. Oikealla näkyy Maa-
ninkajärvi.	S	"

35. Tien oikea reuna ja oikealla erottuvan S peltosaarekkeen ympäristö peltopoiminta -alue C. Hussolansaari. "
36. Kesantopelto, jolle kaivettiin intui- SE tiokuopat 4 ja 5. "